

Synpunkter på remissversionen av Västernorrlands regionala skogsprogram, d nr 300-1110-19

Naturskyddsföreningen ser positivt på att det i förslaget till regionalt skogsprogram finns konkreta och ambitiösa förslag på insatser vad gäller utveckling av nya produkter och ökat industriellt träbyggande. Vi gillar också att det regionala skogsprogrammet tar avstamp i Agenda 2030, Sveriges miljömål och svensk skogspolitik. I inledningen beskrivs också skogens olika värden, från vilka det senare sägs att det regionala skogsprogrammet ska utgå ifrån. Texten betonar även balansen mellan miljö- och produktionsmål. Där tar det emellertid stopp. Vi saknar i stort sett förslag på insatser och mål om bevarande av skog med höga naturvärden. Förvisso finns insatsförslag om alternativa skogsbruksmetoder och minskade älgskador på uppväxande skog, vilket är bra. Men skydd av skog är otvivelaktigt den mest betydelsefulla åtgärden för att uppnå miljömålen, inklusive klimatmålen på kort sikt.

Vi ser också några grundläggande problem med odefinierade begrepp, vilket både gör att skogsprogrammet blir urvattnat och otydligt. Dessa definitioner skulle naturligtvis ha gjorts redan i det nationella skogsprogrammet. Om målet är att vi själva regionalt i kommande aktiviteter ska fylla begreppen med innebörd så bör det framgå att så är avsikten.

- Vad är ett "Hållbart skogsbruk"?
- Skogens "klimatnytta" - hur definieras den?

Vill vi att vårt regionala skogsprogram ska användas praktiskt så måste vi försöka konkretisera och precisera vad vi menar med dessa eftersom det är grundläggande förutsättningar för flera av insatsförslagen. Vill vi i första hand att skogsprogrammet ska användas som ett verktyg i dialogprocessen så bör det framgå att en gemensam definition av begreppen kommer att eftersträvas i det skedet.

Vår tids ödesfråga är klimathotet. I förordet till länets energi- och klimatstrategi skriver vår landshövding: "Vi måste tillsammans göra allt vi kan för att begränsa den globala uppvärmningen." Detta måste då i högre grad genomsyra det regionala skogsprogrammet. Av forskningen framgår allt tydligare att en mycket viktig faktor för att klara klimathotet är bevarande av biologisk mångfald.

I sammanhanget kan det vara viktigt att påpeka följande. En alldeles färsk metastudie vid SLU i Umeå (Magnusson et al. 2020. Effect of spatial scale and latitude on diversity-disease relationships. Ecology 101:e02955) har tydligt visat att det finns ett samband mellan minskad biodiversitet och större smittspridning. I en tid när vi ser de katastrofala följderna av corona-pandemin är detta ytterligare ett skäl till att bevarande av biologisk mångfald måste tas på mycket stort allvar. Detta gäller givetvis även skogens biologiska mångfald.

Generella synpunkter

Löftet på sidan 11 i skogsprogrammet är både ambitiöst och lovande för fortsatt läsning: "Västernorrlands skogsprogram kan bidra till att förtydliga var länet har störst potential att öka värdet av skogens alla värden och resurser, samt vägar framåt för att ta tillvara den potentialen." Detta är ganska tydligt formulerat för målområdena 3.3 till 3.6, men däremot ganska otydligt för målområdet 3.2 "Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta". Här skulle vi önska mer konkreta förslag på "vägar framåt för att ta tillvara potentialen". Nästan inga förslag finns för hur biologisk mångfald ska bevaras. Några tydliga problem här är att olika aktörer har olika definitioner av vad som är "hållbart skogsbruk" och olika bild av hur skogens klimatnytta tas till vara.

Ett stort problem är också att skogsprogrammet, liksom samverkansprocessen för ökad skogsproduktion, ger sken av att man samtidigt kan "optimera skogsproduktion och biologisk mångfald", vilket uttrycks i första punkten i förslag på insatser för målområde 3.2.1. Detta är en helt omöjlig ambition som enbart sänker trovärdigheten och ökar målkonflikten mellan olika aktörer. Vi reserverar oss helt mot att denna formulering överhuvudtaget finns med, liksom mot att skogsprogrammet i stycket 3.2.1 tar utgångspunkt i samverkansprocessen för ökad skogsproduktion. Vi vill istället se att skogsprogrammet poängterar balansen mellan miljö och produktion och att samtliga insatser på något sätt relateras till den balansen.

Svensk skogspolitik

På sid 11 presenteras mycket kortfattat den svenska skogspolitiken, beslutad av riksdagen redan 1993. Presentationen kompletteras dessutom med en schematisk figur samt med en faktaruta om "Frihet under ansvar". Det är bra att det regionala skogsprogrammet redan i inledningen tar upp bakgrunden till skogspolitiken. Men det behövs också ett förtydligande om och understrykande av vikten av att samtliga aktörer inom skogsbruket verkligen lever upp till detta. För tyvärr är det inte så. Fortfarande avverkas nyckelbiotoper. Alternativa metoder (framförallt hyggesfria metoder) tillämpas i alltför liten omfattning. Och vi ser kontinuerligt att hänsynen vid skogliga åtgärder inte lever upp till de målbilder som gemensamt tagits fram av skogsbruket. Tyvärr ser vi dessutom alltför många fall av att hänsynen vid avverkning är helt undermålig och inte ens når upp till den lagstadgade nivån (enligt SVL 30 §). Det är därför positivt att förslag på insatser för detta finns med under avsnitt 3.2.2.

Skogen som klimatnytta

Precis som i fallet med "hållbart skogsbruk" sänker vi trovärdigheten för skogsprogrammet och ökar målkonflikten om vi inte låtsas om att det finns olika uppfattningar om hur skogen gör mest klimatnytta. Skogsprogrammet bör därför endast behandla och föreslå insatser som vi aktörer är överens om ger ett plus i koldioxidbalansen, t ex ökat träbygande och annan användning av trä i långlivade produkter. Allt fler rapporter handlar om hur skog som används som biobränsle eller kortlivade produkter i själva verket ger en nettotillförsel av koldioxid till atmosfären, oavsett återplantering av skog (se t ex "Multi-functionality and Sustainability in the European Union's Forests" EASAC. 2017). Vårt perspektiv måste vara de närmaste tio åren, det är den tiden vi har nu när vi pratar om klimatnytta och att uppnå Parisavtalets mål.

Vi skulle gärna se insatsförslag om igenläggning av diken i skogsmark, både för klimatnytta och återskapande av våtmarker till nytta för biologisk mångfald.

"Hållbart skogsbruk"

På många ställen, inom alla fokusområden, beskrivs målen under förutsättning av "hållbart brukande". I avsnitt 3.2 på sid 31 definieras vad nationella skogsprogrammet menar med "hållbart skogsbruk". Men vi är inte där! Så länge vi inte är där så måste alla program börja med att föreslå strategier för att komma dit - till ett "hållbart skogsbruk". Annars kommer alla åtgärder och insatser som föreslås att leda oss i fel riktning.

På sidan 24 kan man läsa att "Skogsprogrammet är ett verktyg för hållbart brukande och bevarande av skog, i samhällets omställning till en cirkulär bioekonomi." Vi frågar oss, delvis med anledning av ovanstående, hur Skogsprogrammet i denna version uppfyller det löftet?

I samma stycke: "Skogsprogram beskriver också som en långsiktig process för fortsatt utveckling av hållbart skogsbruk och samhällsutveckling." Hållbart brukande innebär bland annat att skogens biologiska mångfald skall bevaras. Bland de viktigaste elementen i detta är att bevara naturvärdena i samtliga nyckelbiotoper, både kända (registrerade av SKS) och hittills okända. Det avverkas kontinuerligt nyckelbiotoper i vårt län, både kända men framförallt okända sådana, vilket så klart inte är hållbart. Vi vill se skarpa åtgärdsförslag om att 1. Aktörerna i skogsbruket måste bli väsentligt bättre på att uppmärksamma och bevara nyckelbiotoper och 2. Den avbrutna nyckelbiotopsinventeringen måste omedelbart återupptas.

Sverige som "föregångsland"

På sidan 37 under stycke 3.4.1 läser vi som andra förslaget på insats: "Kommunicera regionen som en föregångare i omställningen till ett samhälle baserat på förnybara resurser och lyft skogens roll i den regionala ekonomin." Så länge som inte miljömålen nås, eller arbetet med att nå dem ökar mer än i andra regioner kan inte vår region vara en "föregångare" i omställningen!

Även på sidan 42 under avsnittet 3.5.3 menas att Sverige ska lyftas fram som ett föregångsland. Det kan vi inte ställa upp på så länge vi inte har ett hållbart skogsbruk. Inte heller insats nummer 2 under stycket 3.6.2: "Ökade insatser i länets grund- och gymnasieskolor för att öka kännedomen om hållbart brukande och bevarande av skog." blir trovärdigt.

Övrigt

Skogsprogrammet får gärna innehålla fler bilder med anknytning till naturvärden, rekreation och rennäring. Nu upplever vi att det finns en stor övervikt av produktionsrelaterade bilder. Som exempel kan väljas bilder som illustrerar Västernorrlands specialisering inom naturvårdsbränning, många fynd av större barkplattbagge och långskägg, samt våra kalkbarrskogar i västra länsdelen.

Avsnittet 3.2, sid 31 har alltför svag koppling till beskrivningen i avsnitt 1.2 "Skogens ekologiska värden" på sidorna 16-17, där bristerna/problemen redovisas. Avsnittet 3.2 saknar beskrivning av vad som fattas för att vi ska nå målen om biologisk mångfald och kopplade insatser för detta.

På sidorna 31 och 33 finns samma Strategiruta infogad.

Naturskyddsföreningen
Västernorrlands län

Under avsnittet **3.4** nämns innovationer och förädling av skogsråvara. Vi ser positivt på mål om en ökad inhemsk och regional förädling. Men det måste i sammanhanget poängteras att det är klimatsmarta produkter vi ska ta fram. Produkter som är långlivade och bidrar till en nettominskning av koldioxid i atmosfären. Övriga produkter har inget berättigande.

Kommande handlingsplan

Naturskyddsföreningen ser fram emot en arbetsprocess för en Handlingsplan där vi tillsammans tar fram konkreta och ambitiösa insatser och mål för just vårt län. Där begrepp som "hållbart skogsbruk" och "klimatnytta" har definierats av oss och där alla mål ligger inom ramarna för dessa definitioner. Att verka för ökad jämställdhet, högre status och attraktiva utbildningar inom skogsbranschen vill vi gärna medverka till. Liksom ökad förädling av träprodukter och ökad användning av alternativa skogsbruksmetoder, där vi tror att länet har en god chans att inta en ledarposition. Vi tror att flera kvinnor och yngre attraheras av en modern, miljö- och klimatanpassad bransch, där det tydliggörs på vilket sätt man faktiskt kan bidra till att miljö- och klimatmål nås genom att jobba inom skogsbranschen. Vi är villiga och tror att vi kanske kan tillföra något här. Förutsättningarna för oss är att ovanstående jobb görs i syfte att ge inblandade aktörer en gemensam plattform att utgå ifrån, samt en stark processledning som får alla att sluta upp bakom målen.

För Naturskyddsföreningen Västernorrland

Björn Abellsson
Ordförande